

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI VAZIRLIGI

"ZUMRAT" NOMLI
TO'G'RIKUSHLAR

KATTAKUSHLAR

“TASDIQLAYMAN”
____sonli MTT direktori

____sonli maktabgacha ta’lim tashkilotida tashkil etilgan “Zumradoylar”
to‘garagiga qatnashadigan tarbiyalanuvchi qizlar ro‘yxati.

	Bolalarning ismi sharifi	Tug‘ilgan yili	Guruh
1.			
2.			
3.			
4.			
5.			
6.			
7.			
8.			
9.			
10.			
11.			
12.			
13.			
14.			
15.			
16.			
17.			
18.			
19.			
20.			

Tarbiyachi_____

Kirish

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoev raisligida yoshlarga e’tiborni kuchaytirish, ularni madaniyot, san’at, jismoniy tarbiya va sportga keng jalb etish, ularda axborot texnologiyalarida qat’iyat bilan ishlash ko‘nikmalarini shakllantirish, yoshlar o‘rtasida kitobxonlikni targ‘ib qilish, qizlar bandligini oshirish masalalariga bag‘ishlangan videoselektor yig‘in o‘tkazildi.

Birinchi tashabbus – o'zining rassomlik, adabiyot, teatr va san'atning boshqa turlariga qiziqishini o'z ichiga olgan shaxsni yuzaga chiqarishga xizmat qiladi.

Ikkinchi tasalli asosida qobiliy chiqartirish, ularning sport sohasida qobiliyatini namoyon qilishlari uchun sharoitlar yaratishga yo‘naltirilgan.

Uchinchi tashabbus - 40 yoshdan oshgan kishilarning kompyuter texnologiyalari va internetdan samarali foydalanishini oshirish uchun mo'ljallangan.

To'rtinchi tashabbus yo'nalishda yaratilgan bo'lib, ular o'rtasida kitobxonlikni keng targ'ib qilish bo'yida ishlab chiqarilgan fikr etishga yo'naltirilgan.

Beshinchi tashabbus xotimachilikni ta'minlash salalarini nazarda tutadi.

2023-2026 yillarga mo'ljallangan yangi O'zbekistonning tashqi siyosatida taraqqiyot strategiyasini amalga oshirish, erishilgan yutuqlarni mustahkamlash, millatlararo munosabatlarni islohot jarayonlarini yangi bosqichga ko'tarish, inson huquqlari, manfaatlarini, shaxsni va g'ururini yetakchi o'ringa olib chiqish ustuvor vazifamiz bo'lib qolmoqda. Sotuv va sotib olish, turizm, savdo, iqtisodiy o'zaro munosabatlarda tinchlik va barqarorlikni saqlash, davlatimizning mustaqilligini, hududiy birligini, sarhadlarimiz daxlsizligini ta'minlash, millatlararo o'zaro munosabatlarda tinchlik va hamjihatlikni mustahkamlashga intilish ko'p millatli O'zbekistonimizni mustahkam birlashtirgan, yuksak marralarga safarbar etadigan beqiyos kuchga aylantirgan bo'lsa.

[illegible]

Tasdiqlangan Davlat dasturida mamlakatimizda yoshlar bo'g'lab olinib va etuk insonlar bo'lib etishishi uchun bir qator vazifalar belgilanadi. Maktabgacha ta'lim Davlat dasturi vazifalarini amalga oshirishda muhim ahamiyatga ega bo'lgan tashkilot hisoblanadi. Ushbu davrda bolalarning xarakteristik xususiyatlar yaratilyapti. Jumladan maktabgacha yoshdagi (3-7 yosh) qizlarni orastalik, sarishtalik, mehnatsevarlik, ibo-hayo, to'g'ri so'zlilik kabi go'zal xarakteristik tarbiyalashga qaratilgan "Zumradoylar davrasi" to'garagi yo'riqnomasi ushbu davrni sharoitida keltirish mumkin.

“Zumradoylar davrasi” to‘garagi yo‘riqnomasi bolalar uchun mehnatsevarlik, to‘g‘riso‘zlik, rostgo‘ylik, kamtarlik, o‘z tug‘ishganlariga, qaramanlari, urug‘lariga, yaqin do‘stlariga nisbatan mehr-muhabbatli bo‘lishga, sog‘lom turmush tarzini tarbiyalashga qaratilgan.

“Zumradoylar davrasi” to‘garagi yo‘riqnomasi zaminida uyda o‘zini tutish, ota-onasini aytganiga quloq solish, aka-ukalariga g‘amho‘rlik ko‘rsatish, to‘g‘riso‘z bo‘lish, mehnat qilish, ilm olishga qiziqish, bo‘sh vaqtini bekor o‘tkazmaslik, tozalikka rioya

qilish, kattalar oldida odob saqlash, pazandalikdan ilk saboqlar olish kabi qator axloq-odob qoidalari, yo‘l-yo‘riqlari yotadi.

“Zumradoylar davrasi” to‘garagi yo‘riqnomasi bo‘yicha bolalar egallashi zarur bo‘lgan tushuncha, bilim va ko‘nikmalarni shakllantirishda murabbiy, ota-onalar bolalarni odob-axlok haqida tushunchalar bilan tanishtirish bo‘yicha davlat talablari ya‘ni ularga beriladigan bilimlar hajmini hamda uni amalga oshirish yo‘llari, uslublarini bilishlari kerak.

Ushbu uslubiy qo‘llanmada 3-7 yoshdagi qizlarga odob-axlok haqida tushunchalar aniq mavzularga bo‘lib berilgan. Bayon etilgan ta‘lim-tarbiya mavzularini suhbat, o‘yin, mehnat, sahnalashtirilgan lavhalar, shaklida, turli-tuman rasmlar, ertak, rivoyat, hikoyat, maqollardan foydalangan holda qiziqarli qilib o‘tish tavsiya etiladi.

“ZUMRADOYLAR DAVRASI” TO‘GARAGI TA’LIMINING KONTSEPTSIYASI

Maktabgacha yoshdagi bolalarda odob va axloq tarbiyasi ma‘naviy va ma‘rifiy tarbiyaning tarkibiy qismi sifatida uning umumiy boshlang‘ich tarbiya masalalariga muvofiq ravishda olib boriladi. Zero, maktabgacha ta‘lim yoshidagi shakllanadigan dastlabki ma‘naviy ong, his-tuyg‘u va axloq butun bolalik faoliyatiga, o‘zoro hamda kattalar bilan bo‘ladigan munosabatga u yoki bu tarzda ta‘sir etadi. Shunga ko‘ra bolalarda olib boriladigan odob va ahloqqa oid dastlabki tasavvurlar bevosita faoliyat jarayonida oila hamkorligida berilishi va unda quyidagilar hisobga olinishi zarur:

- bolalarning ilk yoshidan boshlab, ularga o‘zbek xalqining milliy urf-odatlarini, an‘analari va insoniy xislatlari asosida tarbiya berish;
- Madaniy – gigienik ko‘nikmalarni egallash va o‘z-o‘ziga xizmat qilish asosida tarbiya berish.

Tarbiya aniq maqsadga yo‘naltirilgan bo‘lib bolalarning ijobiy-ruhiy kechinmalari, his-tuyg‘ularini uyg‘unlashtirish asosida insonparvarlik, mehribonlik, himmatlilik, o‘zaro g‘amxo‘rlik, o‘rtoqlik, o‘zaro yordam, o‘z faoliyatini mustaqil ravishda idora etish, kattalar topshirig‘ini bajarish, mustaqillikni namoyon qila bilish, batartiblik kabi his tuyg‘ular hisobga olinadi.

Bolalikdan madaniy – gigienik ko‘nikmalarni singdirib borish inson salomatligini ta‘minlaydi. Bolalarni mustaqil ravishda yuvinishga, qo‘llarning tozaligiga rioya qilishga, tishlarni to‘g‘ri tozalab, taranish, dastro‘moldan foydalanishga, ovqatdan so‘ng og‘izni chayishga o‘rgatilib boriladi.

Bolalarda mustaqillikni namoyon qila bilish: batartiblik, hamisha chiroyli ko‘rinishga ega bo‘lish ishtiyoqi, kiyimlarni tartibli ravishda echib, ularni joyiga osib qo‘yish, o‘ng va chap oyoq poyafzallarini farqlay bilish, ularni to‘g‘ri kiyish, ko‘zguga qarab kiyimlaridagi kamchiliklarni bartaraf etish, dastro‘moldan to‘g‘ri foydalana olish, xonada tartib va ozodalikni saqlash, kiyimlarni toza va tartibli kiyishga odatlanishni tarbiyalash.

Bolalarga o'ziga xos gigiena: shamollatilgan xonada toza o'rin – ko'rpada uxlash, ertalab badantarbiya mashqlarini bajarish, suv muolajalari bilan mustaqil shug'ullanish, ichaklarni va qovuqni o'z vaqtida bo'shatib, hojatxonadan batartib ravishda foydalanish, burunni toza saqlash, oyoq va badan uchun foydalaniladigan sochiqlarni farqlash, toza dastro'mol foydalanishga o'rgatish.

O'z-o'zida ertaklar xalq pedagogikasining xazinasidir. Ertaklarning bosh qahramonlari o'z-o'ziga o'z o'lkasi, uyi, ota-onasiga muxabbat singdiriladi, yaqinlari bilan mehriylik, mehr-muhabbat, oqko'ngillik, ezgulik tarbiyalanadi. Shuningdek, ertaklar hamonlari hamonlari orqali bolalarda ezgulik, to'g'rilik, kamtarlik kabi xarakterliklar rivojlanadi. Manbalar asrlar mobaynida bolalarda eng yaxshi fazilatlarni tarbiyalaydi.

Bolalarni ma'rifatlash, ertaklar bo'y e'zozlanib kelingan adabiy manbalardan foydalanish, nonushta o'qish, deb o'qish, uni isrof qilmaslik, pazandalikka qiziqish, tozalikka ne'ya o'qish, bolalarni yaxshi xislatlarni tarkib toptirish xalq pedagogikasining asosi shu. Bir fikr, bir fikr, jaronining negizini tashkil etishi kerak.

Bolalar egallashi zarur bo'lgan tushuncha, bilim va ko'nikmalar.

1.O'zidan katta odamlarga o'ng qo'lini ko'ksiga qo'yib, «Assalomu alaykum» deb salomlashish.

2.Ota-onani hurmat qilish, ularga ko'maklashish, yordamlashish ota-onaga sevinch olib kelishini his etish.

3.Kattalar, tengdoshlar orasida o'zini tuta bilish, xushmuomala, hamdard, mehribon, g'amxo'r bo'lish. O'z iltimosini xushmuomalalik bilan ifodalash. Ko'rsatilgan yordam uchun «rahmat» so'zlaridan foydalanish.

4.Uyda, ko'chada, jamoat joylarida o'zini tuta olish.

5.Yaxshi va yomon xulqlarni ajrata bilish: rostgo'ylik va yolg'onchilik, kamtarlik

6.Kattalar va o'rtoqlari bilan xushmuomalada bo'lish, «rahmat», «marhamat» so'zlaridan foydalanish.

7.Uyda, ko'chada o'zini tuta olish.

8.Yaxshi va yomon odatlarni farqlash.

9.Dasturxon atrofida o'zbekona urf-odatlarga amal qilish.

10.Mustaqil ravishda yuvinish, qo'llarning tozaligiga rioya qilish.

11.Qo'l, tishlarni to'g'ri yuvish.

12.Dastro'moldan to'g'ri foydalanish.

13.Batartib bo'lib yurish. Ko'zguga qarab kiyimlaridagi kamchiliklarni bartaraf etish.

15.Xonada tartib va ozodalikni saqlash.

16.Kiyimlarni toza va tartibli kiyish.

17.O'ynab bo'lgandan so'ng o'yinchoqlarni joyiga olib qo'yish, ularni ehtiyotlash va toza saqlash.

18.Pazandalik bo'yicha ilk saboqlarni mustaqil bajarishda tajribaga ega bo'lish.

19.Oshxona asboblariidan ehtiyotkorona foydalanish.

20.Oshxona idishlarining dastalaridan qanday foydalanishni bilish.

Katta guruhlar uchun “Zumradoylar davrasi” to‘garagi mavzulari

№	Suhbat mavzulari
1	Odob salomdan boshlanadi
2	Ota-onaga hurmat
3	Bizning oila
4	Buvi-buvajonlarimiz
5	Aka-uka, opa-singillarga hurmat
6	Qiz bolalarga xos fazilatlar
7	Tozalik - bu salomatlik
8	Qo‘l yuvish qoidalari bilan tanishtirish
9	Tish yuvish qoidalari bilan tanishtirish
10	Kiyinish odobi
11	Dasturxon odobi
12	Shirinso‘z bo‘lish
13	O‘rtoq bo‘lish odobi
14	Rostgo‘ylik
15	Yolg‘onchilik yomon odat
16	Kamtarlik
17	Pazandalik
18	Sabzovotlardan salat tayyorlash
19	Issiq ishlov berishni talab qilmaydigan ovqatlar tayyorlash
20	Mevalarni artish va dasturxonga tortish qoidalari
21	Sabzovotlardan salat tayyorlash
22	Issiq ishlov berishni talab qilmaydigan ovqatlar tayyorlash
23	Mevalar qaynatmasi (kompot) tayyorlash
24	Somsa tayyorlash
25	Olmali pirog tayyorlash
26	Murobboli pirog tayyorlash
27	Non tayyorlash
28	Onalar uchun nonushta tayyorlash
29	Onalar uchun tort tayyorlaymiz
30	Shirin kulchalar tayyorlash
31	Dangasalik yomon odat
32	Tejamkorlik- yaxshi odat
33	Suv muqaddasdir
34	Ko‘chada yurish odobi
35	Qush va jonzotlarga g‘amho‘rlik
36	Voqeaband ijroli o‘yinlar orqali bolalarga ahloqiy tarbiya berish

1-mavzu: «Odob salomdan boshlanadi»

Bolalarga «Assalomu alaykum»-senga salomatlik tilayman, degan ma’noni anglatga «Vaalaykum assalom» -“sizga ham salomatlik tilayman” ekanligini tushuntirish. O‘zbekona milliy salomlashishning o‘ziga xosligi: tabassum, ochiq chehra samimiy mehr bilan bir-biriga boqish, «Assalomu alaykum» deb salomlashganda ochiq chehralik va tabassum bilan salom beruvchi, alik oluvchi har ikki tomonlari bir-birlariga eshitarli bo‘lishi kerakligi, agar bir kishiga ikkita kishi bir vaqt bilan salom berib, ularning har biriga alohida-alohida javob qaytarishi lozimligini, salom berishning mohiyatini chuqur tushunib etishga, qadriga eta olish, to‘g‘ri salom berishni «Assalomu alaykum» iborasi haqidagi hikoyasidan o‘qib berish.

Insonlar bir-birlarini ko‘rganlarida «Assalomu alaykum» deydi. Salom berishni «Assalomu alaykum degani, sizga tinchlik tilayman» degani. Salom berishni tongdan uyqudan turib, yuz qo‘llarimizni sovunlab yuvib, sochini to‘rab, ko‘zlarini yig‘ib, katta kishilarga: buvi, buvajonlarga ota-onalarimizga, aka, opalarimizga, katta ko‘ksingizga qo‘yib salom beramiz.

Salomlashishning ham qoidalari bor: Xonaga kirganda birinchi bo‘lib o‘tirgan kishiga – Assalomu alaykum! –deb salom beradi. Alik oluvchi «Vaalaykum assalom» deb javob qaytaradi. Katta kishilarga yoshlar birinchi bo‘lib hurmat bilan salom beradilar.

«Vaalaykum assalom» degani sizga ham tinchlik tilayman degani.

Odobning boshi - Assalomu alaykum. Kimda-kim birinchi bo‘lib salom berdi, uning odobli inson ekanligi bilinadi. Salomlashganda hushmuomalalik bilan salom berish bilan gaplashganda iliqlik bilan, mehribonlik, g‘amxo‘rlik bilan gaplashish.

Ko‘cha-kuyda, qo‘ni-qo‘shnilarni ko‘rganingizda, uchragan no‘qishni ko‘rib, katta o‘ng qo‘lni ko‘ksingizga qo‘yib, oldinga sal egilgan holda tavoze bilan salom berish.

Assalom

N.Shodiev

Har kun tongda turaman,
Dildan quvnab yuraman.

Quyosh, maysa o‘tloqda,

Yayrab desam Assalom,

Zavq olaman bir olam.

Yaxshilardan ibrat ol.
Odobning boshi salom.
Yomonlardan yiroq bo‘l.

Salomning qudrati

-Vaaykuni qancha yigit kelib qolmoqchi bo'lmaganda, ikki yamlab, bir yutardim. Ular ko'ryapmikan, tog'da qolgan suyaklarini ko'rsatib,- ular besalomlarning qo'liga berib qo'yibdi. Salom berib o'tganingda, ularning boshingga ham tushar edi. Maqsadingni o'z ochib yumganingda, ularning boshiga ham tushar edi. Shunda yosh bahodir:

Xalq nazdida aytilishi «Assalomu alaykum» so'zi shunday ulug'vorlik, baxt va qut oladigan xatli devlar ham, vahshiy hayvonlar ham yovuz jodugarlar ham tashvishlanib qolganidir.

Bo‘lar tezda do‘st-inoq.

Odobidan nishona.

Alik olib avvali

Soʻngra der: rahmat bolam.

Salomsiz oʻtsang agar,

Shoʻrlik soqov ekan, der.

Tiling boʻlgach, albatta,

Kattalarga salom ber.

Maqollar

Odobning boshi - Salom.

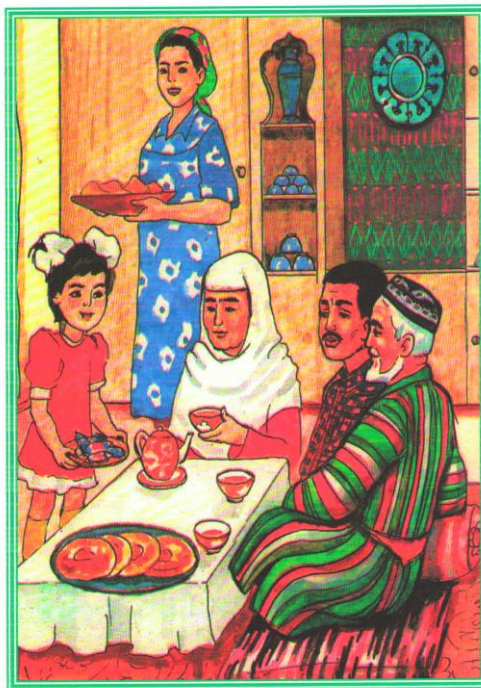
Avval salom - keyin kalom.

Odob boshdan, nihol yoshdan.

Odobni beodobdan oʻrgan.

2-mavzu: «Ota- onaga hurmat»

Bolalarga ota-ona eng qadrli inson ekanligini tushuntirish: ota-ona biz uchun eng aziz, eng yaqin kishilar. Ular farzandni dunyoga keltiradilar, umr buyi farzand deb yashaydilar. Shunday ekan, har bir bola uz ota-onasini hurmatini joyiga qo'yishi, ularning ko'ngilini og'ritmasligi kerak. Ular chaqirganda «Labbay», “Xo'p bo'ladi” deyish, ularga salom berishni kanda qilmaslik, nasihatlariga quloq solish, ularni hurmat bilan o'rindan turib qarshi olish, ota-onani suhbatini buzmaslik, qilayotgan ishlariga ko'maklashish, ularga to'rdan joy berish, qo'llariga suv quyish, sochiq tutish, yo'l berish, yo'llarini kesib o'tmaslik, ota-ona ruxsatisiz uzoq joylarga ketmaslik, ularga yolg'on gapirmaslik lozimdir. Farzand o'zining yaxshi odobi bilan ota-onasiga rahmat keltirishini tushuntirish.

Kechiring, oyijon!

Hikoya

Ahmadjon ko'chada o'rtoqlari bilan o'ynab qolib, uyga kech qaytdi. Onasi tashvishlanib o'tirgan ekan. U onasining holatini ko'rib hijolat bo'ldi va :

-Oyijon, meni kechiring, endi bunday qilmayman,-dedi. Onasining chehrasi biroz yozildi va:

-Ahmadjon, sen aqlli bolasan, men senga ishonaman,- dedi.

DILBAR

(Hikoya)

K.Rahim

Ikki yuzi qip-qizil, do'mboqqina Dilbar uyning o'rtasiga o'tirib olib, qaychi bilan rangli qog'ozni qiyib, qo'g'irchog'iga ko'ylak qilib o'tirar edi. Dilbar stol ustidan qo'g'irchog'ini olish uchun o'rnidan turgan edi, birdan etagiga yig'ib o'tirgan mayda qiyqindi qog'ozlar erga sochilib ketdi. Uyga yozilgan gilam iflos bo'ldi. Dilbar darrov katta-katta qog'ozlarni terib oldida, yo'lakda turgan supurgini olib uyning boshidan tozalab supurishga tushdi.

Veb-sayitimiz Zokirjon.com
Zokirjon.com veb-saytimiz orqali o'zingizga kerak
bo'lgan hujjatlarni yuklab oling.

Zokirjon Admin bilan

**+99891-328-88-38 nomerga murojaat
qilishingiz jek567 izlab telegramga
yozishingiz yoki shu nomerdagi telegram
orqali bog'lanishingiz so'raladi.**

**Telegramda murojaatingizga o'z vaqtida
javob beriladi.**

**Katta guruhlarga 70 listdan iborat Zumradoylar
to'garagini to'liq holda olish
uchun telegramdan yozing.**

Telegram kanalimiz:

@maktabgacha_tt

To'lov uchun: **9860230104973329**

Plastik egasi Nabiyev Zokirjon

DIQQAT!!!

Sizga bu **OMONAT** qilib beriladi.
To'liq holda olganingizdan so'ng:
Faqat o'zingiz uchun foydalaning.
Hech kimga bermang hattoki eng
yaqin insoningizga ham.
Internet orqali veb-saytlarga
joylamang.

Kanal va gruppalariga tarqatmang.

OMONATGA

HIYONAT QILMANG.